

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/148/2023
Identifikačné číslo spisu:	7819203489
Dátum vydania rozhodnutia:	26.08.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Alena Svetlovská
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:7819203489.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu V. Q., narodeného XX. V. XXXX, N. H., G. XX/XX, prechodne L. M., N. XX/XX, zastúpeného advokátom JUDr. Ladislavom Csákóm, Rožňava, Hviezdoslavova 4, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Bratislava, Račianska 71, o náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci, vedenom na Okresnom súde Rožňava pod sp. zn. 10C/36/2019, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 29. marca 2023 sp. zn. 11Co/11/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 29. marca 2023 sp. zn. 11Co/11/2022, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom vyhovujúcom výroku o d m i e t a.

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 29. marca 2023 sp. zn. 11Co/11/2022 v časti, v ktorej zmenil zamietavý výrok tak, že žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu škody z titulu ušlého zisku vo výške 753,92 eur do 30 dní od právoplatnosti rozsudku z r u š u j e a vec mu v rozsahu zrušenia v r a c i a na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Rožňava (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 13. októbra 2021, č. k. 10C/36/2019 - 203 I. uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu škody z titulu ušlého zisku vo výške 5.312,71 eura a náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 15.000 eur, všetko v lehote do 30 dní od právoplatnosti rozsudku, II. priznal žalobcovi právo na náhradu trov konania voči žalovanej vo výške 100 % z priznanej sumy a III. zamietol žalobu o zaplatenie 7.144,79 eura náhrady škody z titulu ušlého zisku a 5.000 eur z titulu náhrady nemajetkovej ujmy. Svoje rozhodnutie odôvodnil právne podľa § 3 ods. 1 a 2, § 4 ods. 1 písm. a), § 5 ods. 1, § 6 ods. 1 a 2, § 8 ods. 1 písm. a) a § 17 ods. 1 až 4 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení účinnom k 4. februára 2016 a vecne tým, že na základe nezákonného rozhodnutia, ktoré bolo dovolacím súdom zrušené, žalobca nastúpil na výkon trestu odňatia slobody s maximálnym stupňom stráženia od 19. februára 2016 do 17. mája 2017 a z uloženého nezákonného trestu vykonal 453 dní. V čase pred nástupom na výkon trestu odňatia slobody bol zamestnaný. Po vyhodnotení

vykonaných dôkazov dospel k záveru o naplnení zákonných predpokladov objektívnej zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. Skonštatoval, že na strane žalobcu došlo ku škode vo forme ušlého zisku - straty na zárobku počas jeho výkonu trestu odňatia slobody, ktorý mu bol uložený rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 7To/98/2015 zo 4. februára 2016 vo výmere 10 rokov. Zdôraznil, že jedinou príčinou ukončenia pracovného pomeru žalobcu bola skutočnosť, že žalobca rešpektoval právoplatný rozsudok a dobrovoľne nastúpil na výkon trestu odňatia slobody. Pri stanovení výšky ušlého zisku vychádzal z údajov uvedených v sumárnom opise mzdového listu žalobcu a keďže bola žalobcovi vyplácaná mzda v českých korunách, vykonal jej prepočet na eurá na základe údajov uvedených na stránke Národnej banky Slovenska o priemernom kurze českej koruny voči euru a to za každý mesiac počas doby výkonu trestu odňatia slobody. Týmto spôsobom dospel k záveru, že ušlý zisk žalobcu pozostávajúci zo straty na zárobku (čistej mzdy, ktorú dosahoval u svojho zamestnávateľa pred nástupom do výkonu trestu, t. j. 9.640,00 Kč mesačne) za obdobie od 19. februára 2016 do 17. júla 2017 predstavuje 5.312,71 eura. Žalobcovi nepriznal cestovné náhrady za jednotlivé mesiace, nakoľko nárok na ich preplatenie vzniká až po ich vynaložení. Zároveň žalobcovi nepriznal ušlý zisk v podobe náhrady pohyblivej zložky mzdy z dôvodu, že sa táto v opisoch mzdového listu nenachádzala, pričom podľa článku 4 pracovnej zmluvy išlo o fakultatívnu zložku mzdy žalobcu. Poukázal na to, že žalobca nepredložil listinné dôkazy, z ktorých by bolo možné zaradiť aj túto zložku do jeho mzdy, pričom predložil výpisy z účtu, z ktorých vyplýva, že mu mesačne bola vyplácaná mzda označená ako výplata od spoločnosti DUMAKOV, s. r. o. Praha a zároveň predkladal aj výpis z účtu, kde od platiteľa W. X., B. B.Ň., Z., mu bola vyplácaná odmena, teda odmenu mu vyplácal subjekt odlišný od jeho v tom čase zamestnávateľa. V tejto časti uzavrel, že žalobca nepreukázal, že by aj táto zložka mala tvoriť jeho mzdu a žalobu v tejto časti zamietol. Pokiaľ ide o priznanie nemajetkovej ujmy vo výške 20.000 eur, súd prvej inštancie dospel k záveru, že je dôvodný čo do priznanej sumy, nakoľko došlo k naplneniu ustanovenia § 8 ods. 1 písm. a) zákona 514/2003 Z. z., t. j. žalobcovi bol rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 7To/98/2015 z 4. februára 2016 uložený trest odňatia slobody v trvaní desať rokov nepodmienečne, ktorý bol v rámci dovolacieho konania rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Tdo/46/2016 zo 17. mája 2017 zrušený z dôvodu porušenia zákona v neprospech odsúdeného, pričom žalobca vykonal časť uloženého trestu odňatia slobody so zaradením do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s maximálnym stupňom stráženia, ktorým pozbavením osobnej slobody v trvaní 453 dní došlo k závažnému zásahu do práv žalobcu v zmysle článku 17 Ústavy Slovenskej republiky, článku 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj k porušeniu zákona v ustanoveniach § 321 ods. 1 písm. d), písm. e), § 322 ods. 3 Trestného poriadku a § 172 ods. 2 písm. e) Trestného zákona č. 300/2005 Z. z. v znení zákona č. 334/2012 Z. z. v neprospech obvineného. Pri určovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy žalobcu postupoval podľa kritérií ustanovených v § 17 ods. 2 až 4 zákona č. 514/2003 Z. z., pričom neprihliadol na jeho trestnú minulosť z dôvodu, že jeho skoršie právoplatné odsúdenia v iných trestných veciach boli zahladené, resp. odpustené na základe amnestie. Uviedol, že priznanie nemajetkovej ujmy je dôvodné, keďže žalobcovi bola reálne a nezákonne obmedzená osobná sloboda, v dôsledku čoho nemohol vykonávať svoju prácu u zamestnávateľa a zarábať si na obživu, úplne sa mu narušil súkromný život, musel prerušiť partnerské a rodinné väzby a žiť s predstavou, že výkon trestu odňatia slobody bude trvať desať rokov, čo značne ovplyvňovalo aj jeho budúcnosť, čím mu vznikla závažná ujma. Uviedol, že iba samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením, nakoľko žalobca stratil po dlhú dobu osobnú slobodu a dospel k záveru o primeranom peňažnom odškodnení nemajetkovej ujmy vo výške 15.000 eur, ktoré odškodnenie predstavuje sumu 1.000 eur za jeden mesiac výkonu trestu odňatia slobody a v prevyšujúcej časti žalobu na náhradu nemajetkovej ujmy ako nedôvodnú zamietol. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie strán sporu rozsudkom z 29. marca 2023 sp. zn. 11Co/11/2022 I. potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom vyhovujúcom výroku, v zamietavom výroku, ktorým bola zamietnutá žaloba o náhradu nemajetkovej ujmy a v časti zamietavého výroku, ktorým súd zamietol žalobu o zaplatenie náhrady škody z titulu ušlého zisku nad sumu 6.066,63 eura, II. vo zvyšku zmenil zamietavý výrok tak, že žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu škody z titulu ušlého zisku vo výške 753,92 eura do 30 dní od právoplatnosti rozsudku a III. zrušil rozsudok v napadnutom výroku o trovách konania a v zrušenom rozsahu vrátil

vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Mal za nesporné, že rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 7To/98/2015 zo 4. februára 2016 bol žalobcovi uložený trest odňatia slobody v trvaní desať rokov nepodmienečne, ktorý bol v rámci dovolacieho konania rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Tdo/46/2016 zo 17. mája 2017 zrušený z dôvodu porušenia zákona v neprospech odsúdeného so súčasným prepustením žalobcu z výkonu trestu na slobodu, čím došlo k naplneniu ust. § 8 ods. 1 písm. a) zákona 514/2003 Z. z. Súhlasil so súdom prvej inštancie o preukázaní zákonných predpokladov zodpovednosti žalovanej za nemajetkovú ujmu spôsobenú žalobcovi nezákonným rozhodnutím o treste. Základ nároku na náhradu škody, resp. nemajetkovej ujmy spôsobenej žalobcovi rozhodnutím o treste, jednoznačne je daný vzhľadom na výsledok trestného stíhania, ktoré skončilo uložením podmieneného trestu odňatia slobody. Za dôvodné podľa posúdenia odvolacieho súdu nemožno považovať ani výhrady strán k spôsobu, akým súd prvej inštancie zdôvodnil svoje závery o forme a výške odškodnenia nemajetkovej ujmy a poukázal na body 48. až 58. odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie, v ktorých zdôvodnil, aká ujma žalobcovi vznikla obmedzením jeho osobnej slobody a držaním vo výkone trestu po dobu 453 dní a prečo vzniknutú ujmu považoval za závažnú, z akých dôvodov samotné konštatovanie porušenia práva (morálne zadosťučinenie) nie je postačujúce, ozrejmil tiež dôvody, na podklade ktorých dospel k záveru o primeranosti výšky priznaného peňažného zadosťučinenia s prihliadnutím na osobu žalobcu a jeho doterajší spôsob života, dĺžku trvania výkonu trestu i jej dopad do osobnostnej sféry poškodeného a s poukazom na to, že už samotný pobyt vo výkone trestu je vždy závažným zásahom do slobody jednotlivca a na súkromný, pracovný a spoločenský život a aj duševné zdravie trestne stíhanej osoby má také negatívne dopady, ktoré odôvodňujú priznanie satisfakcie v peňažnej forme. Nesúhlasil s odvolacou námietkou strán, že súd prvej inštancie v rozhodnutí nevysvetlil svoju úvahu, na podklade ktorej za primeranú považoval sumu odškodnenia 1.000 eur za mesiac trvania výkonu trestu, keď súd prvej inštancie sa v odôvodnení napadnutého rozsudku dôsledne vysporiadal so všetkými dôkazmi, ktoré predložili strany sporu a podrobne popísal konkrétne skutkové okolnosti, ktoré vzal pri rozhodovaní do úvahy a z odôvodnenia rozsudku vyplýva, akou úvahou sa riadil, keď dospel k záveru, že morálna satisfakcia v danom prípade nepostačuje a sú naplnené zákonné predpoklady pre priznanie peňažnej náhrady za vzniknutú nemajetkovú ujmu. Odvolací súd podporne poukázal na rozhodnutia, predmetom ktorých bolo odškodnenie nezákonne vykonanej väzby a to rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 30Cdo/2357/2010 z 11. januára 2012, v zmysle ktorého adekvátnym je odškodnenie v rozsahu 20 eur až 50 eur za jeden deň trvania väzby, obdobne aj uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS/702/2016 -11 z 23. novembra 2016, ktorý za adekvátne odškodnenie považuje čiastku 20 eur až 60 eur za jeden deň väzby. Vychádzajúc z judikatúry a rozhodovacej praxe súdov odvolací súd konštatoval, že súd prvej inštancie pri určení výšky nemajetkovej ujmy zohľadniac povahu trestného stíhania, osobu žalobcu a jeho doterajší spôsob života, dĺžku trvania výkonu trestu i negatívny dopad do osobnostnej sféry žalobcu, na jeho slobodu, právo na súkromie a dôstojnosť, stanovil výšku náhrady nemajetkovej ujmy v strednej hodnote (priemere) tohto rozmedzia obvykle súdmi priznávanej relatívnej satisfakcie za nezákonné obmedzenie osobnej slobody a preto nemožno považovať jeho rozhodnutie za neodôvodnené, rozporuplné ani za svojvoľné. Vzhľadom na preukázané skutkové okolnosti posudzovaného prípadu z hľadiska intenzity, trvania a rozsahu nepriaznivých následkov vzniknutých žalobcovi v dôsledku obmedzenia osobnej slobody a výkonom trestu, pri rešpektovaní tiež doktríny, podľa ktorej náhrada za porušenie iných osobnostných práv by nemala bez existencie závažných a dostatočných dôvodov prevyšovať maximálnu výšku náhrady priznávanej za telesné zranenia alebo násilné činy, ako aj s prihliadnutím na to, že žalobca je osobou s trestnou minulosťou, ktorý opakovane páchal trestnú činnosť, pričom aj v preskúmvanej veci bol právoplatne odsúdený na trest odňatia slobody, ktorého výkon bol podmienený odloženým, teda sa na žalobcu z právneho hľadiska hľadí ešte ako na odsúdeného, mal odvolací súd za to, že súdom prvej inštancie priznaná náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 15.000 eur (cca 33 eur za deň výkonu trestu), je rozumne primeraná i v súlade s požiadavkou spravodlivosti a závermi ustálenými v rozhodovacej praxi a judikatúre Najvyššieho súdu SR, Ústavného súdu SR a Európskeho súdu pre ľudské práva. Ďalej konštatoval, že suma žalobcovi prisúdennej peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy v danom prípade zohľadňuje tiež maximálnu výšku odškodnenia, ktoré podľa vnútroštátnej právnej úpravy patria za hierarchicky závažnejšie morálne zásahy obetiam násilných trestných činov a zároveň v záujme právnej istoty je konzistentná s už judikovanými prípadmi odškodnenia za väzbu, ktoré súdy priznali v iných skutkovo porovnateľných prípadoch.

2.1. Pokiaľ ide o nárok žalobcu na náhradu škody vo výške 12.457,50 eura z titulu ušlej mzdy počas doby výkonu trestu odňatia slobody nariadeného na základe nezákonného rozhodnutia o treste, odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením rozsudku v napadnutej zamietavej časti týkajúcej sa tohto nároku žalobcu, a zároveň v súlade s už cit. ust. § 387 ods. 2 CSP konštatuje tiež úplnosť a správnosť skutkového nálezu a právnych záverov napadnutého rozsudku v tejto zamietavej časti, na ktoré v podrobnostiach odkázal.

2.2. Odvolací súd súhlasil so súdom prvej inštancie, že v prípade vyplácaných odmien ide o v pracovnej zmluve dohodnutú pohyblivú (fakultatívnu) zložku mzdy, na ktorú nevzniká právny nárok a dôležitým faktorom je aj skutočnosť, že táto zložka mzdy bola žalobcovi do jeho nástupu na výkon trestu odňatia slobody vyplácaná subjektom odlišným od jeho zamestnávateľa, pričom je bez relevancie, že išlo o konateľa spoločnosti, ktorá v tom čase zamestnávala žalobcu.

2.3. Odvolací súd takisto súhlasil s dôvodmi, pre ktoré súd prvej inštancie nezaradil do základu na výpočet ušlého zisku cestovné náhrady a to už len vzhľadom na samotnú podstatu tohto právneho inštrumentu, ktorého účelom je náhrada zamestnancom skutočne a preukázateľne vynaložených výdavkov, ktorý nárok vzhľadom na výkon trestu žalobcom v rozhodnom období nemá reálny základ.

2.4. Pokiaľ ide o rozsudok v napadnutom vyhovujúcom výroku, ktorým bola žalovanej uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu škody z titulu ušlého zisku vo výške 5.312,71 eura odvolací súd konštatoval, že rovnako ako právna úprava občianskoprávnej zodpovednosti za škodu na zdraví nepodmieňuje nárok na náhradu za stratu na zárobku trvaním zárobkovej pracovnej činnosti poškodeného v čase úrazu, nemožno ani nárok na náhradu za stratu na zárobku počas trvania výkonu trestu podmieňovať okolnosťou, že pracovný pomer trval ku dňu nástupu na výkon trestu. Právny poriadok teda vychádza z možnosti poskytnúť náhradu za stratu na zárobku aj vo vzťahu k zárobkovej činnosti, ktorá je v okamihu nástupu na výkon trestu iba predpokladaná a ktorej výkon by začal neskôr, nebyť nástupu na výkon trestu, a je teda potrebné vyvodiť, že k odškodniteľnej strate na zárobku v zmysle ustanovenia § 445 a nasl. Obč. zák. môže výnimočne dôjsť, a to napríklad vtedy, keď poškodený v čase nástupu na výkon trestu síce nepracoval, avšak preukázateľne mal do zamestnania nastúpiť a len v dôsledku nástupu na výkon trestu sa tak nestalo.

2.5. Odvolací súd síce súhlasil so záverom súdu prvej inštancie o dôvodnosti nároku žalobcu na náhradu škody v podobe ušlej čistej mzdy za obdobie výkonu jeho trestu odňatia slobody, ako aj so spôsobom jej vyčíslenia, keďže preukázateľne jedinou príčinou ukončenia pracovného pomeru žalobcu bola skutočnosť, že rešpektujúc právoplatný rozsudok Krajského súdu v Košiciach dobrovoľne nastúpil na výkon trestu odňatia slobody, avšak s tým rozdielom, že súd prvej inštancie mal pri prepočte kurzu vychádzať zo stavu v čase vyhlásenia rozsudku a z v tom čase aktuálnych údajov o kurze českej koruny voči euru. Pri výpočte ušlej mzdy vychádzal odvolací súd zo skutkového nálezu súdu prvej inštancie, podľa ktorého predstavoval ušlý zisk žalobcu na čistej mzde po dobu výkonu trestu odňatia slobody od 19. februára 2016 do 17. mája 2017 sumu 143.360,45 Kč, čo pri prepočte na menu euro podľa kurzu platného v čase vyhlásenia rozsudku odvolacieho súdu predstavovalo sumu 6.066,63 eura. Z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o trovách konania zrušil a vec mu v tomto rozsahu vrátil na ďalšie konanie.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná dovolanie, ktorým uplatnila dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP a zároveň uplatnila i dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietala, že odvolací súd preskúmal rozsudok súdu prvej inštancie nad rozsah žalobcom vymedzených a uplatnených odvolacích dôvodov, čím porušil jej právo na spravodlivý proces. Poukázala na to, že žalobca v časti náhrady majetkovej škody namietal, že súd prvej inštancie nevzal do úvahy variabilnú zložku mzdy - odmenu a nepriznal mu cestovné náhrady. Odvolací súd však nevychádzal z obsahu odvolania, ale svojvoľne vykonal prepočet kurzu českej koruny napriek tomu, že žalobca nenamietal, že súd prvej inštancie použil nesprávne výmenné kurzy. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP

namietala, že odvolací súd pri svojej úvahe o primeranej výške náhrady nemajetkovej ujmy nerešpektoval kogentné ustanovenie § 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. v znení účinnom od 1. januára 2003, ale ani judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, v zmysle ktorej pri zvažovaní primeraného odškodnenia je potrebné rešpektovať limity odškodnenia nemajetkovej ujmy v hmotnoprávných predpisoch, aplikovanie ktorých je nevyhnutné z dôvodu zachovania primeranosti náhrady nemajetkovej ujmy v porovnaní s odškodnením za poškodenie zdravia alebo za spôsobenie smrti. V tejto súvislosti poukázala na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 6MCdo/15/2012, 6Cdo/37/2012 a 6Cdo/38/2019. Uviedla, že zákon č. 215/2006 Z. z. (v súčasnosti nahradený zákonom č. 274/2017 Z. z.) umožňuje priznať maximálne odškodnenie vo výške päťdesiatnásobku minimálnej mzdy, čo v prípade žalobcu zodpovedá sume vo výške 21.750 eur a teda odvolacím súdom priznaná náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 15.000 eur túto hranicu neprekračuje, ale pri určovaní primeranosti výšky náhrady nemajetkovej ujmy za zásah orgánu štátu, ktorý by bolo možné považovať za rozumnú a spravodlivú je potrebné vziať do úvahy nielen samotné limity odškodnenia, ale uvedomiť si, že tieto limity majú byť viazané na najextrémnejšie prípady zlyhania štátu s najzávažnejšími dôsledkami pre poškodeného. Konštatovala, že aj keď súdy nižších inštancií maximálne možnú výšku odškodnenia neprekročili, s ohľadom na zistený skutkový stav nemožno priznanú výšku náhrady vyhodnotiť ako primeranú a adekvátnu, keď žalobca bol aj po zrušení rozhodnutia o treste v súvislosti so skutkom, za ktorého spáchanie mu bol uložený neskôr zrušený nepodmienečný trest odňatia slobody uložený, právoplatne odsúdený. Bola názoru, že žalobcu nemožno s ohľadom na skutkové zistenia v konaní považovať za osobu naplňajúcu predpoklady pre priznanie náhrady práve vo výške priemeru. Zdôraznila, že nespochybňuje záver odvolacieho súdu o vzniku práva žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy, ako ani to, že žalobcovi patrí peňažná náhrada nemajetkovej ujmy spôsobenej zrušeným rozhodnutím o treste a vykonaním časti trestu odňatia slobody podľa tohto zrušeného rozhodnutia, avšak nesúhlasila s výškou priznanej náhrady zodpovedajúcej strednej hodnote rozmedzia obvykle súdmi priznávanej peňažnej náhrady za deň nezákonného obmedzenia osobnej slobody. Uviedla, že pokiaľ by u žalobcu nemali byť naplnené predpoklady pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy ešte pod spodnou hranicou rozmedzia obvykle súdmi priznávanej peňažnej náhrady za deň obmedzenia osobnej slobody, teda napr. 15 eur za deň výkonu trestu, bezpochyby nebol a nie je daný žiaden dôvod priznať žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy presahujúcej dolnú hranicu teda sumu 20 eur. Navrhla, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v jeho výroku I. v rozsahu, ktorým odvolací súd potvrdil výrok rozsudku súdu prvej inštancie vo vyhovujúcom výroku o náhrade nemajetkovej ujmy a vo výroku II., ktorým zmenil zamietavý výrok rozsudku súdu prvej inštancie a uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu škody v sume 753,92 eura zrušil a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie.

4. Žalobca vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedol, že dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP nie je naplnený, nakoľko žalovaná sama v dovolaní uvádza, že nenapadá správnosť a zákonnosť vyriešenia nejakej právnej otázky, ale namieta nesprávnosť úvah odvolacieho súdu ohľadne výšky nemajetkovej ujmy. K argumentácii žalovanej, že odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvej inštancie bez právneho dôvodu nad rámec podaného odvolania uviedol, že tento názor neobstoí, nakoľko i túto časť rozsudku súdu prvej inštancie napadol odvolaním. Navrhol, aby dovolací súd dovolanie odmietol.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je z časti dôvodné.

6. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1Cdo/6/2014, 3Cdo/357/2015, 4Cdo/1176/2015, 5Cdo/255/2014 8Cdo/400/2015). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho

súdu.

7. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím predstavujúcim *res iudicata*), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3Cdo/319/2013, 1Cdo/348/2013, 3Cdo/357/2016, 3ECdo/154/2013, 3Cdo/208/2014).

8. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03].

9. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

10. V neposlednom rade dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom. Rovnako je dovolací súd viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

6. V danom prípade žalovaná vyvodila prípustnosť podaného dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, z ktorého vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

6.1. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestranom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03). Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05).

6.2. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie

rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

6.3. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto skúmal opodstatnenosť argumentácie žalobcu, že v konaní došlo k ním tvrdeným vadám zmätočnosti (bod 3.1.).

6.4. Dôvodom znemožňujúcim realizáciu procesných oprávnení účastníka konania, resp. strany sporu (a zakladajúcim prípustnosť dovolania) nie je nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (R 37/1998, R 125/1999, R 42/1993, 1Cdo/85/2010, 2Cdo/29/2011, 3Cdo/268/2012, 3Cdo/108/2016, 2Cdo/130/2011, 5Cdo/244/2011, 6Cdo/185/2011, 7Cdo/38/2012). Výnimkou sú iba rôzne závažné deficity v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.), prípadne konajúcimi súdmi svojvoľné, neudržateľné alebo v zrejmom omyle prijaté skutkové závery, ktoré by popreli zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces. Pričom za porušenie práva na spravodlivý proces nemožno považovať ani iné hodnotenie vykonaných dôkazov, skutkových tvrdení strán, ako aj iný právny názor súdu na dôvodnosť podaného nároku, resp. uplatnených námietok. Preto podľa názoru dovolacieho súdu, nie je bez ďalšieho dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nedostatočné zistenie, resp. ustálenie skutkového stavu či nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov, prípadne len tých, na ktoré sporová strana upriamila pozornosť počas konania (t. j. i listiny či výsluch svedka ako jedny z viacerých prípustných dôkazných prostriedkov) alebo nesprávne či iné vyhodnotenie niektorého dôkazu.

6.5. Dovolací súd zdôrazňuje, že je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (por. § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP. a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

6.6. Podľa dovolacieho súdu žalovaná dovolaním podľa § 421 písm. f) CSP v zásadnom namieta, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces tým, že odvolací súd preskúmal rozsudok súdu prvej inštancie nad rozsah žalobcom vymedzených a uplatnených odvolacích dôvodov.

7. Podľa § 379 CSP odvolací súd je rozsahom odvolania viazaný okrem prípadov, ak a) od rozhodnutia o napadnutom výroku závisí výrok, ktorý odvolaním nebol dotknutý, b) ide o nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 a odvolanie podal len niektorý zo subjektov, c) určitý spôsob usporiadania vzťahu medzi stranami sporu vyplýva z osobitného predpisu.

8. Podľa § 380 ods. 1 CSP odvolací súd je odvolacími dôvodmi viazaný.

9. V sporom konaní je odvolací súd viazaný žalobným petitom okrem zákonnej výnimky, ktorá vyplýva z § 216 ods. 2 CSP. Táto zásada sa premieta aj do odvolacieho konania, keď aj odvolací súd je viazaný rozsahom, v akom odvolateľ napadne rozhodnutie súdu prvej inštancie. Rozsah prieskumnej činnosti odvolacieho súdu nesmie byť užší, než aký je rozsah účinkov odvolania, ktoré nevyhnutne nadväzujú na podobu viazanosti súdu žalobou. Rozsah prieskumnej činnosti odvolacieho súdu musí súčasne zodpovedať uplatnenému systému opravného prostriedku (v sporovom konaní je to systém neúplnej apelácie) a musí sledovať úplné naplnenie hmotnoprávneho práva, pokiaľ predurčuje spôsoby vysporiadania právnych vzťahov. V odvolacom konaní sa tak dispozičná zásada prejavuje tým, že

odvolací súd je viazaný rozsahom odvolania, t. j. že odvolanie prejedná len v medziach, v akých ho odvolateľ napáda, t. j. proti ktorým konkrétnym výrokom odvolanie smeruje. Uvedené je relevantné aj z dôvodu, že len vo vzťahu k výrokom, ktoré sú napadnuté odvolaním, nastane suspenzívny účinok. Odvolateľ v podanom odvolaní vymedzuje, z akých dôvodov žiada o preskúmanie napadnutého rozhodnutia. Odvolací súd je viazaný dôvodmi odvolania, t. j. na iné pochybenia súdu prvej inštancie, ktoré by mohli byť v súlade s § 365 CSP dôvodom na podanie odvolania, odvolací súd pri svojom rozhodnutí o odvolaní prihliadať nemôže, aj keby takéto porušenia zistil. Odvolací súd preto pri rozhodovaní o podanom odvolaní môže prihliadať len na také dôvody, ktoré boli uplatnené v lehote pre podanie odvolania a zároveň vyšli v odvolacom konaní najavo. Jedinú výnimku predstavuje oprávnenie odvolacieho súdu preskúmať vady konania, ktoré sa týkajú procesných podmienok a to z úradnej moci. (pozri Števček M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., Civilný sporový poriadok).

10. K procesným podmienkam v odvolacom konaní od účinnosti zákona č. 353/2003 Z. z., ktorým sa novelizoval Občiansky súdny poriadok, patrí aj to - v rámci zavedenej zásady koncentrácie konania - že odvolateľ je povinný v podanom odvolaní a v určitom obmedzenom čase - odvolacej lehote, uviesť údaje o tom, z akého dôvodu uvedeného v § 205 ods. 2 O. s. p. rozhodnutie súdu prvého stupňa napáda. Dôvody, na základe ktorých sa rozhodnutie odvolaním napáda môže odvolateľ meniť, modifikovať a dopĺňať, toto právo však môže využiť len do uplynutia lehoty na odvolanie. Uplynutím lehoty na odvolanie možnosť odvolateľa dopĺňať dôvody odvolania zaniká. Odvolací súd je rozsahom a dôvodmi odvolania viazaný (§ 212 ods. 1 O. s. p.), čím sa obmedzuje preskúmacia právomoc odvolacieho súdu maximálne na rozsah a dôvody vymedzené v odvolaní (s výnimkou podľa § 212 ods. 2 a 3 O. s. p.). Odvolací súd je viazaný dôvodmi uvedenými v odvolaní, ktoré boli uvedené v odvolacej lehote (§ 204 O. s. p. a § 205 O. s. p.) a ktorých existencia sa v konaní súčasne aj preukázala. (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo 279/2010).

11. Z obsahu spisu vyplýva, že žalobca v podanom odvolaní napadol výrok III. rozsudku súdu prvej inštancie a namietal nezohľadnenie ním predložených listinných dôkazov pri rozhodovaní o náhrade škody - ušlej mzde a vyplatení odmeny. Žalobca v podanom odvolaní síce uviedol, že pre rozsudok je rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenie v zmysle § 217 ods. 1 CSP, avšak túto skutočnosť namietal v súvislosti s priznanou výškou nemajetkovej ujmy s tým, že súd prvej inštancie pri určení jej výšky nevychádzal z minimálnej mzdy platnej v čase vydania rozhodnutia. Vzhľadom na vyššie uvedené bolo potrebné súhlasiť so žalovanou, že odvolací súd vykonal prepočet kurzu českej koruny svojvoľne (žalobcovi priznal viac ako súd prvej inštancie), nakoľko žalobca v podanom odvolaní nenamietal, že súd prvej inštancie použil nesprávne výmenné kurzy pri výpočte ušlej mzdy, výšku priznanej ušlej mzdy a taktiež v tejto súvislosti nenamietal, že pre rozsudok je rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia.

12. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto dospel k záveru, že odvolací súd nepostupoval v súlade so zákonom, pokiaľ preskúmal rozsudok súdu prvej inštancie nad rozsah žalobcom vymedzených a uplatnených odvolacích dôvodov, čím porušil právo žalovanej na spravodlivý proces.

13. Žalovaná v súvislosti s namietaným dovolacím dôvodom § 421 ods. 1 písm. a) CSP považovala napadnutý rozsudok odvolacieho súdu za nesprávny, pretože sa odklonil od právneho názoru dovolacieho súdu vyjadreného v uzneseniach sp. zn. 4Cdo/171/2005, 6MCdo/15/2012, 6Cdo/37/2012 a 6Cdo/38/2019, v ktorých dovolací súd zreteľne vyjadril svoj právny názor na priznanie náhrady nemajetkovej ujmy.

14. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP). Len konkrétne označenie právnej otázky, ktorú podľa dovolateľa riešil odvolací súd nesprávne, umožňuje dovolaciemu súdu posúdiť, či sa odvolací súd pri jej riešení odklonil od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP).

15. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej neviedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom). Otázkou relevantnou pre prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia môže byť len otázka právna (hmotnoprávna alebo procesnoprávna, ktorej vyriešenie viedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu) a nie otázka skutková. Riešenie skutkovej otázky (quaestio facti) je v civilnom sporovom konaní spojené s obstarávaním skutkových poznatkov súdu v procese dokazovania; to znamená, že pri jej riešení sa súd zameriava na skutkové okolnosti významné napríklad z hľadiska toho, čo a kedy sa stalo alebo malo stať, čo (ne)urobil žalobca alebo žalovaný, čo (ne)bolo dohodnuté, či a aké skutočnosti nastali po konaní (opomenutí konania) niektorej fyzickej alebo právnickej osoby, čo obsahuje určitá listina, čo vypovedal svedok, čo uviedol znalec a pod. Na rozdiel od toho riešenie právnej otázky (quaestio iuris) prebieha v procese právneho posudzovania vecí, pri ktorom súd uvažuje o určitej právnej norme, zamýšľa sa nad možnosťou (potrebou) jej aplikácie, skúma jej obsah, zmysel a účel, normu interpretuje a na podklade svojich skutkových zistení (to znamená až po vyriešení skutkových otázok) prijíma právne závery o existencii alebo neexistencii dôvodu pre aplikovanie predmetnej právnej normy na posudzovaný prípad. Ak v dovolaní vymedzená otázka - ktorú má podľa dovolateľa posudzovať vo svojom rozhodnutí odvolací súd - nie je právnou otázkou, ale predstavuje skutkovú otázku, nie je splnená zákonná podmienka prípustnosti dovolania uvedená v ustanovení § 421 ods. 1 CSP a takúto otázku nie je odvolací súd oprávnený vo svojom rozhodnutí riešiť (4Cdo/148/2018, 8Cdo/144/2018, 9Cdo/73/2021).

16. Žalovaná vyvodzuje prípustnosť jej dovolania z § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Ňou zadefinovaná právna otázka (naplnenie predpokladov pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy pod spodnou hranicou rozmedzenia obvykle súdmi priznávanej peňažnej náhrady za deň nezákonného obmedzenia osobnej slobody) by mohla mať znaky relevantné v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP iba vtedy, ak nebola otázkou skutkovou, ale právnou.

17. K otázke nastolenej ako dovolacia otázka odvolací súd uvádza, že v danom prípade dovolateľ namietal nesprávny postup odvolacieho súdu ohľadom priznania náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 15.000 eur - cca 33 eur za deň nezákonného obmedzenia osobnej slobody, pretože nesúhlasí s jeho interpretáciou odvolacím súdom, podrobne uvedenej v bodoch 25. až 31. rozsudku odvolacieho súdu.

18. Pokiaľ súd na základe výsledkov dokazovania zisťuje či žalobcovi vznikol nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v dôsledku obmedzenia jeho osobnej slobody a držania vo výkone trestu po dobu 453 dní a za týmto účelom vyhodnocuje osobu žalobcu, jeho doterajší spôsob života, dĺžku trvania výkonu trestu i jej dopad do osobnostnej sféry poškodeného, zisťuje skutkový stav vecí. Skutkový záver súdu o tom, že pri priznaní náhrady nemajetkovej ujmy vychádzal z toho, že žalobcovi bola reálne obmedzená osobná sloboda (vykonával trest odňatia slobody na základe neskôr zrušeného rozsudku) a teda bol pozbavený osobnej slobody protizákonne a vznikla mu závažná ujma tým, že nebol na slobode, nemohol vykonávať svoju prácu u zamestnávateľa a zarábať si na obživu, úplne sa mu narušil súkromný život, musel prerušiť partnerské a rodinné väzby, žiť s predstavou, že výkon trestu odňatia slobody bude trvať desať rokov, značne ovplyvňovalo aj jeho budúcnosť. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že okrem konštatovania porušenia práva v neprospech žalobcu je potrebné mu priznať nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vo výške 15.000 eur, čo predstavovalo odškodnenie vo výške 1.000 eur za jeden mesiac výkonu trestu odňatia slobody. Odvolací súd na zdôraznenie správnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie uviedol, že žalobca vykonával nezákonne uložený trest odňatia slobody v ústave na

výkon trestu s maximálnym stupňom strázenia v celkovej dĺžke 453 dní, bol nedovoleným spôsobom obmedzený v rozhodovaní o sebe a o svojom konaní, bol podrobený opatreniam a postupom spojeným s nástupom do výkonu trestu odňatia slobody, čím došlo k porušeniu jeho práva na osobnú nedotknuteľnosť; nedobrovoľne musel opustiť bezpečie domova, rodiny a prítomnosti blízkych osôb a bol umiestnený v ústave pre výkon trestu odňatia slobody, medzi ľuďmi, ktorých nepoznal, musel sa podrobiť ústavnému poriadku a režimu, čím bola porušená jeho sloboda pobytu a pohybu, dôstojnosť, rovnosť a ohrozená jeho sloboda voľby zamestnania. Ďalej uviedol, že aj bez dokazovania skutočného negatívneho postihnutia týchto zložiek osobnosti, objektom ktorého by bolo nepreukázateľné, resp. ťažko preukázateľné vnútorné prežívanie, pocity a stav mysle žalobcu, nakoľko obmedzenie slobody a umiestnenie v ústave na výkon trestu odňatia slobody jednoznačne a bez akýchkoľvek pochybností u priemerného človeka objektívne je spôsobilé privodiť utrpenie na týchto nehmotných hodnotách a teda k vzniku nemajetkovej ujmy u žalobcu rozhodne došlo. Uzavrel, že súdom prvej inštancie priznaná náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 15.000 eur (cca 33 eur za deň výkonu trestu) je rozumne primeraná a v súlade s požiadavkou spravodlivosti a závermi ustálenými v rozhodovacej praxi a judikatúre Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, Ústavného súdu Slovenskej republiky a Európskeho súdu pre ľudské práva. Ak preto dovolateľka v dovolacom konaní vytýka súdu, že konkrétne ustanovenie interpretoval nesprávne, v rozpore s jej skutočným obsahom, ide o dovoláciu námietku nevystihujúcu podstatu § 421 ods. 1 písm. a) CSP, lebo takáto námietka sa týka nesprávneho skutkového zistenia, na ktorom súd založil svoje právne závery. Pokiaľ totiž súd zisťuje, či u žalobcu vznikol nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v dôsledku obmedzenia jeho osobnej slobody a v tejto súvislosti zisťuje rozsah jej priznania, rieši skutkové otázky, pričom výsledkom tejto činnosti sú skutkové zistenia a z nich vyvedené skutkové (nie právne) závery súdu. Hodnotiaci skutkový záver súdu, ktorý tvorí podstatu tohto výsledku, nemožno považovať za právne posúdenie (3Cdo/27/2019).

19. So zreteľom na uvedené je teda zrejmé, že žalovaná v danom prípade vo väzbe na ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a) CSP síce argumentuje nesprávnym právnym posúdením, avšak len v tom zmysle, že ak by odvolací súd vec správne právne posúdil, nevyhnutne by musel dospieť k odlišnému právnemu posúdeniu, teda k záveru, že u žalobcu existujú predpoklady pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy pod spodnou hranicou rozmedzia obvykle súdmi priznávanej peňažnej náhrady za deň nezákonného obmedzenia osobnej slobody napr. 15 eur za deň výkonu trestu, na ktoré však dostala odpoveď v rozhodnutiach nižších súdov.

20. Pre úplnosť dovolací súd uvádza, že dovolateľka v dovolaní poukázala na rôzne rozhodnutia dovolacieho súdu, od ktorých sa mal odvolací súd pri svojom rozhodovaní odkloniť, avšak v prejednávanej spore nejde ani o analógiu v skutkovom stave, teda o typovo skutkovú podobu, nakoľko v rozhodnutiach, na ktoré poukázala žalovaná išlo o priznanie náhrady nemajetkovej ujmy s iným výsledkom trestného konania a to buď zastavením trestného konania alebo oslobodením spod obžaloby, pričom v prejednávanej spore išlo o priznanie náhrady nemajetkovej ujmy osobe, ktorá bola uznaná vinnou zo spáchania trestného činu a bola právoplatne odsúdená. V danom prípade dovolateľka mala v rámci namietaných dovolacích dôvodov ako predmet dovolacieho prieskumu nastoliť otázku, či prináleží náhrada nemajetkovej ujmy aj osobe, ktorá bola za spáchaný trestný čin právoplatne odsúdená, kedy by dovolací súd mohol túto otázku riešiť ako dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Dovolateľka však túto otázku nenastolila a dovolací súd ju nemohol vygenerovať ani z obsahu dovolania, nakoľko ako bolo uvedené vyššie, dovolateľka s priznaním náhrady nemajetkovej ujmy súhlasila, nesúhlasila iba s výškou priznanej náhrady.

21. Na základe vyššie uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalovanej nie je v tejto časti podľa § 421 ods. 1 CSP prípustné, nakoľko dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP, preto dovolanie žalovanej v tejto časti ako neprípustné odmietol podľa § 447 písm. f) CSP.

22. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí

(§ 450 CSP). Najvyšší súd v súlade s týmito ustanoveniami zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu v napadnutej časti a vec mu v uvedenom rozsahu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

23. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

32. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.